

Formandsberetning 2010

DUFs delegeretmøde 4. december 2010.

Af Martin Justesen

- - - Det talte ord gælder - - -

Håber der findes en løsning.

Sådan skrev jeg for trekvart år siden til Kisser, en af de frivillige i min gamle DDS-spejdergruppe, hvor jeg var spejder i godt otte år.

Håber der findes en løsning.

Anledningen var, at hun havde rundsendt en mail til os der havde haft tilknytning til spejdergruppen. På grupperådsmødet var der ingen, der var stillet op til formand og kasserer, og dermed stod spejdergruppen uden en ledelse.

I mailen stod der:

”Det ser meget, meget sort ud. Vi håber, der er nogle forældre, der melder sig, så gruppen overlever”.

Det håbede jeg også. Og mens jeg tænkte tilbage på talrige diskussioner om, hvordan man bedst tænder et lejrball eller følelsen af at holde en kop varm kakao i hænderne efter et langt og koldt natløb – ja, så skete der noget helt andet, herovre i København.

På det tidspunkt var regeringens Folkeoplysningsudvalg nemlig ved at lægge sidste hånd på deres rapport om fremtidens folkeoplysning.

Se, det kunne man forvente sig meget af.

Det kunne fx være en håndsrækning til det frivillige foreningsliv, der – som min gamle spejdergruppe i Frederikshavn – har nok at se til med at udleve folkeoplysningen i stedet for bare at tale om den.

Som vi netop så pænt har sunget det: den springer ud af folkedåd, og vokser som den vugges.

Men det skulle vise sig at blive det stik modsatte. Efter et forvirrende og utilfredsstillende forløb præsenterede udvalget en rapport, der indeholder et frontalangreb på hele grundlaget for et mangfoldigt og levende foreningsliv, nemlig lokaletilskuddet, der de facto foreslås afskaffet.

Fremover skal der ikke være noget minimumstilskud på 65 pct. af lokaleudgifterne. Det skal beregnes som et samlet gennemsnit, der gør det muligt for lokalpolitikere at diskriminere de foreninger, de ikke kan lide.

Når det forslag overhovedet kom med i rapporten fra et udvalg, hvor DUF og andre fornuftige mennesker har været repræsenteret, så skyldes det blandt andet, at det lykkedes de dygtige lobbyister i Kommunernes Landsforening at besnakke vores venner i idrætsorganisationerne til at score et selvmål uden lige.

Først hed det sig, at det ikke var en spareøvelse.

Indtil vi stilfærdigt mindede KL om, at mere end en tredjedel af landets kommuner har sænket deres lokaletilskud siden den sidste lovrevision, selv om det slet ikke var intentionen med at sænke minimumstilskuddet fra 75 pct. til 65 pct.

Så hed det sig, at det handlede om at afbureaukratisere folkeoplysningsloven.

Indtil vi stilfærdigt spurgte: Hvordan er det bureaukratisk at have et lokaletilskud på minimum 65 pct.? De bureaukratiske regler er noget, kommunerne selv har skabt, og de kunne jo derfor starte med selv at forenkle dem.

Nu er forklaringen så, at kommunerne skal have mulighed for at differentiere tilskuddene.

Det kan de sådan set gøre allerede. Bundniveauet er bare 65 pct.

I Skive foretrækker man eksempelvis, at de unge går til spejder, spiller fodbold eller håndbold, går til boksning eller står på rulleskøjter. De foreninger får nemlig et tilskud på 100 pct.

Har man derimod engageret sig i en politisk eller kirkelig ungdomsorganisation så er det på linje med at gå på jagt, vinterbade eller rappelle. De foreninger får nemlig kun det lovbestemte minimumstilskud på 65 pct. Hvilket altså tilsyneladende er alt for meget, siden der nu er brug for at differentiere tilskuddene yderligere.

Derfor må vi stilfærdigt sige: Når man uden saglige årsager stiller nogen ringere end andre, så plejer vi at kalde det diskrimination. Er det hvad fremtidens folkeoplysning skal handle om?

Diskrimination af ungdomspolitikere, diskrimination af troende, diskrimination af spejdere de steder, hvor det er dem, der ikke står stærkt i den lokale kamp om pengene?

Nej!

- - -

Den lokale kamp om politikernes gunst er da heller ikke det, man tænker mest på i min gamle spejdergruppe, hvor det efter en gedigen indsats er lykkedes nogle af de gamle frivillige at finde fem nye forældrerepræsentanter, der sammen med spejderne kører foreningen videre.

Jeg tror ikke, de har hørt særlig meget om folkeoplysningsudvalg, DUF eller foreningsvilkår, men de er først og fremmest oprigtigt optagede af at give børn og unge nogle uforglemmelige oplevelser i solide fællesskaber.

Dermed tror jeg sådan set de ligner de 5.000 andre lokalforeninger under DUF-paraplyen. Det er lokalforeninger, der har en værdi i sig selv. Og hvad vil det så sige?

For mig handler det om fællesskaber. Frivillige fællesskaber, der forandrer og forpligter. Det er nemlig det, jeg husker bedst fra min egen tid i foreningslivet.

Når jeg tænker tilbage på min tid som spejder, så ser jeg vores gule spejderhytte for mig. Orange telte. Patruljekasser af træ. Sisalsnor, der kradses i hænderne.

Jeg tænker på soveposer. Oprykningsture. Sange om bålet. Gyserhistorier.

Og når jeg tænker tilbage på min tid i elevbevægelsen, så smager jeg duften af kaffe. Stærk kaffe. Citronhalvmåner. Spaghetti med kødsovs. Bestyrelsesmøder i 24 timer.

Jeg tænker på stormøder. Udtalelser. Ud og se, DSB og kulden, der bider én i ansigtet, når man venter på en perron. Forkortelser.

Vi har hver især vores minder fra foreningslivet. Minder, der er sansende og konkrete, minder, der har brændt sig fast, minder vi kan huske. Fordi de minder er oplevelser.

Oplevelser, som vi ikke havde haft, hvis der ikke havde været nogen at dele dem med.

Hvem skal man fortælle gyserhistorier til, hvis man ligger alene i teltet? Hvem skal man diskutere udtalelser med, hvis man er den eneste mødedeltager? Hvem skal man skråle om kap med? Hvem skal man lytte til?

Og så er vi tilbage ved Hal Koch, DUFs første formand.

Vi er tilbage ved samtalen.

Og vi er tilbage i 1945, til repræsentantskabsmøde i Dansk Ungdomssamvirke, hvor Hal Koch taler om den fare, der i høj grad truer det moderne demokrati: At folket søger livets mening i den afsondrede individuelle tilværelse i stedet for i det politiske og folkelige fællesskab.

Derfor er der stadig brug for DUF, mener han – der er brug for at politisere ungdommen. Og om det siger han:

”Det betyder ikke med nødvendighed tilslutning til et parti eller aktiv politisk virksomhed, men det betyder en aktiv solidaritet over for alle vore fælles anliggender. Det betyder, at man bevidst stiller helhedens interesse i midtpunktet og ikke er tilfreds, om man blot så nogenlunde kan mele sin egen kage”. Citat slut.

Demokrati handler om fællesskaber. Fællesskaber, hvor man ikke blot meler sin egen kage.

Derfor tror jeg også, der findes ét øjeblik, der for hver og en af os er helt centralt.

For mig er der faktisk to. To øjeblikke, hvor meningen med fællesskabet og foreningslivet står tindrende klart:

I 1999 til Blå Sommer, en af spejdernes store begivenheder. Efter en lang tur til Sønderborg var vi endelig kommet frem, vi havde fundet vores plads i lejren og om aftenen mødtes vi til åbningsceremonien med tusindvis af andre spejdere. Og da så åbningsshowet skulle til at gå i gang skete der det, at alle tog deres tørklæder af og gav sig til at svinge dem over hovederne.

I det øjeblik gik det op for mig, at jeg var en del af noget større. Og dermed – for det er et dermed – at det giver mening.

Den samme oplevelse havde jeg året efter, i år 2000, til mit første stormøde i elevbevægelsen. Pludselig gik det op for mig, at det kunne godt være, jeg var den største elevrådsnørd på min egen skole – men jeg kunne trøste mig med, at der i hvert fald også var 100 andre rundt om i landet.

Siden er det gået op for mig, at vi faktisk er temmelig mange nørdere. Nørdere, der går op i fællesskab og samfundsengagement.

Dengang – og sikkert også i dag – snakkede man meget om det her med, at spejder er noget man er, det er ikke noget, man går til. Men helt ærligt, nogle gange bliver vi altså lidt for højstemte i vores egen selvforståelse: Hvorfor kan man ikke bare gå til spejder?

Vores foreninger er også fritidsinteresser. Det er kammeratskaber. Det er oplevelser.

Men det er også meningsfulde fællesskaber. Meningsfulde, fordi det er fællesskaber, der bygger på en grundlæggende idé om at demokratisere og engagere. Det er forpligtende fællesskaber. Fællesskaber, der forandrer.

Og når unge på den måde går sammen med andre for at skabe forandring for hinanden og for samfundet, så har det en værdi i sig selv. En værdi, der er så stor, at samfundet bør yde en grundlæggende økonomisk støtte, blandt andet i form af lokaletilskuddet.

Og det er netop derfor, at den tænkning, der kommer til udtryk i forslaget om at afskaffe lokaletilskuddet, er så ærgerlig. Fordi det er et opgør med foreningslivets grundlæggende værdi.

Det er en tænkning, der implicerer, at foreningslivet kun har en værdi, hvis den værdi er synlig for kommunen eller hvis foreningslivet i øvrigt kan bruges til at løse opgaver for kommunerne.

Og selvfølgelig skal vi kunne samarbejde med kommunen. Selvfølgelig er foreningslivet en del af løsningen på de problemer, der eksisterer i samfundet. Og selvfølgelig har vi et ansvar for, at den støtte vi modtager fra det offentlige, også udnyttes mest muligt.

Men grundlaget må og skal være, at vores eksistensberettigelse anerkendes og støttes, således at det overhovedet er muligt at opretholde et mangfoldigt foreningsliv.

Vi er frivillige foreninger. Jeg kender rigtig mange, der er blevet frivillige, fordi de gerne vil gøre en forskel for børn og unge. Jeg kender ingen, der blev det, fordi de gerne ville gøre en forskel for kommunen. Men det udelukker jo ikke, at vores arbejde faktisk også medfører en positiv forskel for lokalsamfundet.

- - -

Det er ikke tilfældigt, at jeg i denne beretning har taget et solidt afsæt der, hvor jeg selv for alvor stiftede bekendtskab med foreningslivet første gang. Nemlig hos spejderne.

Spejderorganisationerne er Danmarks brede børne- og ungdomsbevægelse, og de udgør efter min bedste overbevisning ryggraden i DUF.

Men det forpligter at være de store. Og det gælder især hvis det faktisk lykkes kommunerne at gennemføre en yderligere diskrimination af foreningerne, hvor de mest udsatte i første omgang synes at være de politiske og religiøse ungdomsforeninger.

Hvis det sker, sættes de lokale fællesskaber på prøve. Og derfor vil jeg gerne sende en stærk appel til spejderorganisationerne: I har et særligt ansvar for at modarbejde diskrimination af lokalforeninger under DUF-paraplyen.

For i DUF ved vi, det kan lade sig gøre at skabe forbedringer, når vi står sammen.

Det beviste vi i 2010, hvor det endelig lykkedes et enigt Folketing at vedtage en ny tips- og lottolov.

Selv om der fortsat er udeståender i forhold til implementeringen af lovgivningen, så går vores foreninger nu en mere sikker fremtid i møde, fordi der er taget hånd om den grundlæggende økonomi.

Med de nuværende forudsætninger forventer vi, at foreningslivet under DUF tilføres 139 millioner årligt fra 2012. Det er en stigning på cirka 10 millioner i forhold til det nuværende niveau, og bestemt noget, som vi kan være tilfredse med.

Der er grund til at takke regeringen for at tage ansvar for en uholdbar situation, hvor finansieringen af foreningslivet var som at stå på en isflage hastigt på vej mod ækvator – som daværende skatteminister Kristian Jensen selv udtrykte det.

Men i DUF og hos de øvrige overskudsmodtagere bærer vi også vores del af ansvaret for, at det lykkedes at nå et fair og rimeligt resultat. Vi satte sagen på dagsordenen, pressede på for en løsning og ikke mindst lykkedes vi med at få regeringens udspil ændret til et resultat, der er mere fordelagtigt for de frivillige foreninger.

Derfor vil jeg gerne sende en stor tak til vores partipolitiske ungdomsorganisationer. Det var jer, der oprindeligt tog initiativ til at stifte DUF, og når det virkelig gælder, så svigter I aldrig jeres ansvar. Med jeres dygtige lobbyarbejde har vi et meget stærkt politisk våben, især når det lykkedes at bygge alliancer på tværs af partifarverne.

Jeg vil også gerne sende en særlig tak til Jakob Engel Schmidt fra Venstres Ungdom og Peter Hummelgaard Thomsen fra Danmarks Socialdemokratiske Ungdom. I er for DUF uundværlige sparringspartnere og jeg sætter stor pris på vores fortrolige og konstruktive dialog.

I hos de partipolitiske ungdomsorganisationer har en central rolle at spille, når vi skal forsvare folkeoplysningsloven over for Folketinget.

- - -

Men en ting er at bedrive stærkt lobbyarbejde på Christiansborg, når det gælder de nationale lovgivninger, der er afgørende for os.

En anden ting er, hvordan vi står lokalt i landets 98 kommuner. Allerede i dag udnytter kommunerne i højere og højere grad det råderum, de allerede har.

Men hvilken virkelighed der skal gælde i Odense, Horsens, Vordingborg og i landets 95 øvrige kommuner – det afhænger også af vores indsats.

Derfor er jeg også glad for, at styrelsen med forslaget til et nyt politisk mål for vores Foreningsindsats lægger op til, at vi i de næste tre år skal styrke den kommunale position for medlemsorganisationernes lokalforeninger.

Det er der brug for, fordi vi ikke kan overlade den opgave alene til Kisser i Frederikshavn og de tusindvis af andre lokale ildsjæle, der først og fremmest er frivillige, fordi de brænder for børne- og ungdomsarbejdet.

Det er i DUF vi har overblikket, bredden, styrken og ressourcerne til også at løfte den lokale lobbyindsats. Hvis vi vil – for det bliver ikke omkostningsfrit.

Lad mig sige det direkte: Fra og med 2012 kommer vi ikke uden om at hæve tipstilskuddet til DUF, hvis vi skal lykkes med de udfordringer, vi står over for.

Jeg forstår godt, at der gennem tiden har været en meget kritisk tilgang til DUFs budget og størrelsen af det. Når vi i fællesskab har besluttet at afsætte en ikke uvæsentlig del af tipsmidlerne til paraplyen, så forpligter det.

Det giver os et endog meget stort ansvar for at forvalte midlerne på en måde, der bedst muligt fremmer de beslutninger, delegeretmødet har truffet, og dermed på en måde, der kommer medlemsorganisationerne mest muligt til gavn.

Det er ikke altid, at vi har efterladt jer med det indtryk. Der har været en opfattelse af, at DUFs budget blev øget lidt år efter år uden at det egentlig stod helt klart, hvilket formål de ekstra midler skulle fremme.

Og derfor forstår jeg godt den kritiske opmærksomhed. Men jeg mener også, at både den nuværende og tidligere styrelse har adresseret kritikken på såvel kort som på langt sigt.

På kort sigt har vi rent faktisk fastholdt tilskudsniveauet til DUF siden vi tiltrådte i 2007. Og med budgetforslaget for 2011 er det fjerde år i træk, at DUFs budget fastholdes på niveau. Det er – så vidt jeg ved – ikke sket tidligere.

Inden for den ramme har vi gennemført betydelige omfordelinger.

Vi har nu to store indsatsområder. Man kan være enig eller uenig i de konkrete indsatser, men jeg er stolt af, at det er lykkedes DUF at nedsætte en Valgretskommission, der har deltagelse af toppolitikere, eksperter og fremtrædende repræsentanter fra forenings- og medieverden. Det er historisk. Og på samme måde er vi med vores satsning på foreningsvilkår blevet langt bedre i stand til at tackle de lokale udfordringer, bl.a. med vores udviklingsprojekter i en række kommuner.

Inden for budgettet prioriterede vi også den udfordring vi stod over for med revisionen af tips- og lottoloven. Her er bundlinjen – som det ser ud nu, at vi får 10 millioner mere til DUF-fællesskabet i 2012.

Og endelig har vi skabt – og siden budgetteret – overskud for at opbygge egenkapitalen, der var på et kritisk lavt niveau. Hvis budgetforslaget for 2011 vedtages, så har vi – sammenholdt med de sidste tre år – tilført egenkapitalen 1 million kr.

Med prioriteterne har vi vist, at vi kan skabe synlige og vigtige resultater. Vi har konsolideret DUFs økonomi. Og det er sket uden at øge tilskuddet til DUF. Når det har kunnet lade sig gøre, så skyldes det først og fremmest politisk enighed om at føre en meget stram styring af økonomien.

Når det er sket, at budgettet har været overskredet, så har vi fundet besparelser andre steder. Vi har skåret ned på driften. Vi har indskrænket, nedlagt og ryddet op i generelle puljer til aktiviteter. Og vi har gennemført besparelser på møde- og sekretariatsudgifter.

På langt sigt har vi gennemført projektet "Fremtidens DUF", der er et strukturelt grundlag for at fastholde og styrke, at DUF har få – men store – indsatsområder, fordi det er den måde, vi bedst udnytter ressourcerne på.

Som følge af Fremtidens DUF kan vi nu fremlægge en ny budgetopstilling, hvor det er krystalklart, hvor mange penge, der bruges på drift, kerneaktiviteter og indsatsområder. Det giver delegeretmødet en sikkerhed for, at den almindelige drift ikke bare øges.

Og det signal vil jeg gerne sende meget klart i dag:

Den stramme budgetstyring fortsætter. Overskridelser af driftsbudgetterne skal modsvares af tilsvarende besparelser. Vi øger ikke tipstilskuddet til DUFs drift!

Til gengæld skal det stå helt klart, at der er brug for flere penge, hvis vi i fremtiden skal løfte vores indsatsområder.

Det gælder både i forhold til vores tredje og nye indsatsområde Ungdom, der træder i kraft fra 2012, og som vi skal drøfte senere i dag. Medmindre vi skærer de nuværende indsatsområder ned, så er der ikke økonomi til at løfte hele Ungdomsområdet, hvor der ellers er et stort behov og potentiale.

Og det gælder især i forhold til vores kommende arbejde med at sikre den kommunale position for medlemsorganisationernes lokalforeninger.

Vi har i de senere år ført en konservativ og ansvarlig økonomisk politik, fordi usikkerhederne om den fremtidige økonomi var store. Det har medført, at vi nu har omkring 20 millioner liggende i en såkaldt buffer, der er et engangsbeløb tiltænkt den situation, at DUF-området pludselig rammes af en voldsom nedgang i det grundlæggende tilskud.

Men bufferen skal ikke være større end højst nødvendigt, og skal derfor nedbringes over de kommende år. Dertil kommer, at vi – som tidligere nævnt – vil modtage godt 10 millioner mere årligt fra og med 2012 som følge af den nye spillelovgivning.

Det er på den baggrund, at styrelsen i efteråret øgede taksterne med 2,5 pct. for de tilskudsmodtagende organisationer. Og det er på den baggrund, at jeg forventer, at det tilsvarende vil ske næste år.

Men det er også på den baggrund, jeg siger:

Inden vi fordeler alle pengene til organisationerne, for det ville nemlig være det nemmeste, så lad os lige overveje, om det også på langt sigt er det bedste for medlemsorganisationerne.

Jeg tror ikke, at et par procent ekstra i øget tilskud til landsorganisationerne kan gøre det ud for de konsekvenser det vil have, hvis det økonomiske grundlag for det lokale foreningsliv eroderes.

Derfor vil jeg i det nye år invitere styrelsen til forhandlinger om budgettet for 2012, hvor udgangspunktet ikke længere er, at tilskudsniveauet til DUF absolut skal fastholdes på kroner og øre.

I stedet vil udgangspunktet være den strategi, vi skal udvikle for vores foreningsindsats og vores arbejde med at starte en ny ungdomsindsats op. Lad os prøve at se, hvad der er behov for – og så overlade det til delegeretmødet 2011 at tage stilling til, om vi er dygtige nok til at argumentere for vores sag.

For uanset hvad vil der fortsat være brug for kritisk opmærksomhed om DUFs budget.

- - -

Budgettet og økonomien er også noget, man er meget opmærksomme på hos spejderne i Frederikshavn.

Kisser har taget endnu en tørn som kasserer, hvilket har indbragt foreningen 100.000 kr. fra kommunen, fordi hun opdagede, at de gennem fire år er blevet reduceret for meget i lokaletilskuddet.

Dengang jeg var spejder i 1. Frederikshavn anede jeg ikke, at der var noget, der hed lokaletilskud. Eller folkeoplysningslov. Eller DUF for den sags skyld.

Jeg vidste derimod, at der var noget, der hed medansvar. Kammeratskab. Learning by doing.

Det er værdier, der alle stadig er i høj kurs i foreningslivet. Men det er hårdt arbejde at kæmpe for dem. Som der stod i den mail, jeg fik videresendt, da gruppen var tæt på at lukke ned:

[Citat:] "Vi vil gerne opfordre alle, som har lyst til at hjælpe til at melde sig. Det kan være små ting: Som at hjælpe til et par møder eller lave en tur eller noget helt tredje. Vi har brug for det!".

Det er en opfordring, som jeg tror de fleste af vores 5.000 lokalforeninger kan skrive under på.

De frivilliges indsats giver ikke sig selv.

Og derfor kan vi ikke nøjes med at håbe på løsninger på de udfordringer, vi står over for i foreningslivet.

Vi skal – og vil – kæmpe for dem.

Tak for ordet.

- - -